

NATIONALMUSEET

Dendrokronologisk undersøgelse af træprøver fra fjøs, Tuna, gnr. 11, bnr. 6, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

NNU rapport 10 – 2014 af Charlotte Kure Brandstrup

Figur 1: Nedrevet fjøs.

Dendrokronologisk undersøgelse af træprøver fra fjøs, Tuna, gnr. 11, bnr. 6, Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke

Bygningstype: Fjøs

Gårdsnavn: Tuna

Gnr./Bnr.: 11/6

Koordinater: (WGS84) 58.230147° / 6.534008°

Kommune: Flekkefjord

Fylke: Vest-Agder

Formål: Datering (Hidra-projekt) samt opbygning af grundkurve

Undersøgt af Charlotte Kure Brandstrup

NNU j.nr. A9264 Januar 2014

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Fjøs

Undersøgt ti skiver af stokke fra et nedrevet fjøs. Alle prøver er af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Fire prøver er dateret.

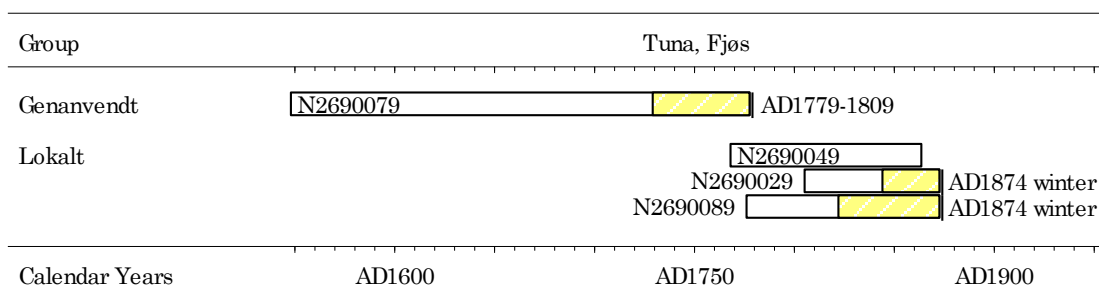
Datering

N2690029 omfatter 70 årringe, heraf 30 i splintvedet samt Waldkante. Årringskurven dækker perioden 1805 til 1874.

N2690049 omfatter 98 årringe. Det er ikke muligt at bestemme splintved på prøven. Årringskurven dækker perioden 1768 til 1865.

N2690089 omfatter 99 årringe, heraf 52 i splintvedet samt Waldkante. Årringskurven dækker perioden 1776 til 1874.

Resultatet vises i Figur 2. Her ses at to af prøverne stammer fra træer, der er fældet i vinterhalvåret AD1874-1875.

Figur 2: Daterings diagram over de daterede årringskurver fra fjøs ved Tuna. Her ses at to af prøverne stammer fra træer der er fældet i vinterhalvåret 1874/1875. Samt en prøve der stammer fra et træ der er fældet imellem AD1779-1809, formentlig genanvendt tømmer.

Årringskurverne er regnet sammen til en middelkurve N269m001. Middelkurven er på 107 årringe og dækker perioden 1768 til 1874. Af Tabel 1 ses det ud fra *t*-værdierne, at træerne, hvor prøverne stammer fra, formentlig har vokset lokalt i Vest-Agder.

Tabel 1: Absolut datering, *t*-værdier middelkurven N269m001 krydsdaterer med referencekurver fra Vest-Agder

Filenames	-	-	N269m001	Referencekurver
-	start	dates	AD1768	
-	dates	end	AD1874	
nomk0505	AD871	AD1988	2.47	mk oestlandet
VA_2011_3	AD1223	AD1879	7.82	Vest-Agder med Aaseral
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	8.00	Vest-Agder minus Aaseral

N2690079 omfatter 232 årringe, heraf er der 50 årringe i splintvedet. Årringskurven dækker perioden AD1548 til 1779. Ved brug af en splintstatistik for norsk fyrretræ kan fældningstidspunktet bestemmes til at ligge i mellem AD1779 til 1809.

Årringskurven er søgt dateret med referencekurve fra Skandinavien.

Af Tabel 2 fremgår det ud fra *t*-værdierne, at prøven stammer fra et træ der, formentlig har vokset i den nordlige del af den skandinaviske halvø - Trøndelag og Lapland.

Tabel 2: Absolut datering, *t*-værdier. Årringskurven N2690079 krydsdaterer med referencekurver fra Trøndelag og Lapland

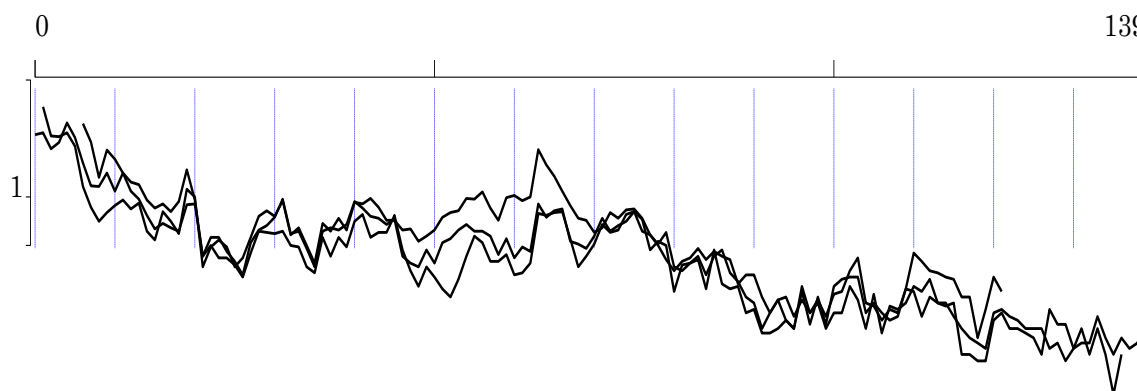
Filenames	-	-	N2690079	Referencekurver
-	start	dates	AD1548	
-	dates	end	AD1779	
nomk1403	AD801	AD1979	5.07	Troendelag
nomk1601	AD1422	AD1843	3.46	nordland furu
30680109	AD1349	AD1788	5.44	MK HÄRJEDALEN
30740449	AD1305	AD1827	3.86	JÄMTLAND PINUS
LAPPIN01	AD1483	AD1770	7.17	Huse Lapland

N2690059, N2690069 og N2690109 krydsdaterer (Tabel 3). Prøverne er præget af et helt særligt årringsmønster, med meget smalle årringe. Prøverne omfatter mellem 121 og 140 årringe og derudover er der ca. 30-50 årringe af splintved der ikke er mulige at måle.

De tre årringskurver er sammenregnet til en middelkurve N269m002. Middelkurven omfatter 140 årringe. Middelkurven kan ikke dateres.

Tabel 3: matrix. t-værdier ved relative dateringer af N2690059, N2690069 og N2690109

Filenames	-	-	N2690059	N2690069	N2690109
-	start	dates	0	6	1
-	dates	end	139	136	121
N2690059	0	139	*	9.05	9.16
N2690069	6	136	*	*	7.27
N2690109	1	121	*	*	*

Figur 3: Diagram over årringskurverne N2690059, N2690069 og N2690109. ligheden ses tydeligt.

Resterende prøver

N2690019 omfatter 47 årringe heraf er der 27 årringe i splint.

N2690039 omfatter 125 årringe, det er ikke muligt at bestemme splintved eller Waldkante.

N2690099 omfatter 61 årringe, heraf 30 i splintved. Prøverne er ikke dateret.

Splintstatistik for norsk fyrretræ: 40-80 år

Referencer

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research, *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14

Grundkurver:

Undersøgelser som bidrager til bestemmelse af det undersøgte materiales oprindelsessted (træernes voksested), dvs. *dendroproveniens* kan kun udføres takket være et udstrakt samarbejde med kolleger fra laboratorier i Europa, som udfører dendrokronologiske undersøgelser og udarbejder dendrokronologiske grundkurver til dateringsformål.

Katalog over prøver

+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+

N2690019

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna - Fjøs - 1
Raw Ring-width PISY data of 47 years length
Undated; relative dates - 0 to 46
27 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 221.26 Sensitivity 0.18

N2690029

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna - Fjøs - 2
Raw Ring-width PISY data of 70 years length
Dated AD1805 to AD1874
30 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 151.07 Sensitivity 0.24
Interpretation AD1874 winter

N2690039

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna - Fjøs - 3
Raw Ring-width PISY data of 125 years length
Undated; relative dates - -4 to 120
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 97.15 Sensitivity 0.23

N2690049

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna Fjøs - 4
Raw Ring-width PISY data of 98 years length
Dated AD1768 to AD1865
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 101.60 Sensitivity 0.16

N2690059

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna Fjøs - 5
Raw Ring-width PISY data of 140 years length
Undated; relative dates - 0 to 139
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 56.29 Sensitivity 0.18

N2690069

Title : A9264 - skive - Hidra 35B - Tuna Fjøs - 6
Raw Ring-width PISY data of 131 years length
Undated; relative dates - 6 to 136
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 48.86 Sensitivity 0.21

N2690079

Title : A9264 - skive - Tuna Fjøs - Hidra 35B - 7
Raw Ring-width PISY data of 232 years length
Dated AD1548 to AD1779
50 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 59.01 Sensitivity 0.20
Interpretation AD1779-1809

N2690089

Title : A9264 - Skive - Tuna - Fjøs - Hidra 35B - 8
Raw Ring-width PISY data of 99 years length
Dated AD1776 to AD1874
52 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 97.45 Sensitivity 0.21

Interpretation AD1874 winter

N2690099

Title : A9264 - skive - Tuna - fjøs - Hidra 35B - 9
Raw Ring-width PISY data of 61 years length
Undated; relative dates - -1 to 59
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 164.84 Sensitivity 0.19

N2690109

Title : A9264 - skive - Tuna - Fjøs - Hidra 35B - 10
Raw Ring-width PISY data of 121 years length
Undated; relative dates - 1 to 121
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 69.29 Sensitivity 0.18

-+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+-----+-+-+

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Hidra 35B Fjøs
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Flekke fjord
Gnr/Bnr:	11/14 (11/6)
Koordinater:	58.230147°/ 6.534008°
Prøvene tatt av:	HP+CC+CB+IV
Dato for prøver:	18-10-2013

Fjøset er taget ned, eksisterer ikke mere. Stokke var lagret i en stabel under en presenning. Dårlig tilstand.

10 skiver til CB og 4-5 laftehovedder til HP (ikke nummereret)